

Verzuimanalyse MBO-sector

1^e kwartaal 2015 t/m 4^e kwartaal 2015

MBO Raad

Woerden, April 2016

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Het genereren van de verzuimgegevens	3
3.	Van registratie naar informatie	4
3.1	Trendcijfers verzuim	5
3.2	Kosten van het verzuim	6
3.3	Verzuimdiagnose Mbo-sector	6
3.4	Verzuimcijfers andere bedrijfstakken	8
3.5	Inzoomen op verzuim 55+	8
4.	Samenvatting	9
	Bijlage: De standaard rekenregels voor verzuimmaten	10

1. Inleiding

Eén van de belangrijkste doelstellingen van het Arboplusconvenant onderwijs, sector Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie (BVE) in de periode 2002 tot 2007 was het reduceren van het (ziekte)verzuim in deze sector.

In juni 2007 is tussen werkgevers- en werknemersorganisatie afgesproken te streven naar het behouden van de behaalde resultaten:

- het verzuimpercentage tot 1 jaar: beneden de 5%
- de verzuimfrequentie: minder dan 1,3 keer per medewerker
- de verzuimduur: korter dan 15 dagen

De verzuimgegevens van de MBO instellingen over 2015 zijn verwerkt in de sectorale verzuimrapportage door Mercedes. Bij de rapportage behoort deze analyse over het verzuimpercentage, de verzuimduur, frequentie en kosten. Het doel van deze analyse is extra inzicht te verschaffen in de trends en cijfers.

De analyse is in opdracht van Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO opgesteld door de MBO Raad.

Leeswijzer

Na deze inleiding gaan we in hoofdstuk 2 van deze rapportage in op de wijze van genereren van de ziekteverzuimgegevens. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de gegevens gepresenteerd en nader bekeken. Tot slot volgt er in hoofdstuk 4 een samenvatting van deze rapportage.

In bijlage 1 zijn de standaard rekenregels voor verzuimaten weergegeven.

2. Het genereren van de verzuimgegevens

Voor het opstellen van deze analyse zijn de verzuimgegevens van 52 van de 66 MBO-instellingen verzameld. Het gaat hier om de gegevens van 48.783 personeelsleden. De gegevens betreffen 91% van het totaal aantal personeelsleden binnen de sector, waarmee de gegevens representatief voor de sector zijn.

Voor het berekenen en analyseren van de sectorcijfers wordt gebruik gemaakt van digitaal verwerkte gegevens. Het is namelijk niet mogelijk handmatig verwerkte gegevens nader te analyseren. Alleen van de instellingen met verzuimregistratiesystemen die verwerkt worden met Mercus@work en van de instellingen die gegevens volgens het Protocol Personele Verzuiminformatie MBO leveren, is digitale verwerking van de gegevens mogelijk. In deze analyse betreft dat de gegevens van 52 instellingen.

Tabel 1

AANDEEL BRONNEN	aantal personeelsleden	%	aantal instellingen
Digitaal verwerkte bronnen	48.783	91%	52
Niet verwerkt	4.717	9%	14
Totaal	53.500	100%	66

Om het ziekteverzuim te kunnen monitoren wordt gewerkt met 'Toolkit Verzuimregistratie en –analyse BVE'. Hierin worden de standaard rekenregels voor verzuimmaten, de zogenaamde PUV-standaard gebruikt (Project Uniformering Verzuimgrootheden 1996). Door gebruik te maken van de standaarden is het mogelijk om betrouwbare verzuimcijfers op sectorniveau te genereren.

3. Van registratie naar informatie

In het overzicht verzuimgegevens van Merces worden twee soorten gegevens gepresenteerd. Namelijk alle verzuim en het verzuim dat na één jaar als beëindigd wordt beschouwd.

Het betreft het verzuimpercentage, de verzuimfrequentie, de gemiddelde verzuimduur en het nulverzuim die zijn berekend door alle verzuim, onafhankelijk van de duur van het verzuim, mee te nemen (VP 1 en VD 1). Nulverzuim is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd.

Verder wordt er gekeken naar het verzuimpercentage en de verzuimduur, waarbij in de berekening alle verzuim na één jaar als beëindigd wordt beschouwd (VP 2 en VD 2). Deze gegevens worden gehanteerd bij de vergelijking binnen de sector.

Verder wordt in het overzicht verzuimgegevens verzuimpercentage 1 onderverdeeld naar kort verzuim, middellang verzuim, lang verzuim en extra lang verzuim. Deze verdeling is gemaakt om het verzuimpercentage beter te kunnen vergelijken met overige sectoren.

Voor een vergelijk met het verzuim in de voorliggende periode wordt het verzuimpercentage 2 gehanteerd omdat dit vergelijkbare gegevens bevat.

Leeswijzer

In de eerste paragraaf worden de trendcijfers ziekteverzuim gepresenteerd. De tweede paragraaf geeft een indicatief beeld van de kosten. In paragraaf drie wordt in het verzuimvenster in beeld gebracht hoe de individuele instellingen zich verhouden binnen de sector. In paragraaf vier wordt een vergelijking gemaakt tussen de landelijke verzuimcijfers over alle beroepstakken, de cijfers van het algehele onderwijs en het Mbo-sectorgemiddelde. In de laatste paragraaf wordt verder ingezoomd op de verzuimcijfers van de leeftijdsgroep 55+ binnen de sector.

3.1 Trendcijfers verzuim

De verzuimgegevens in deze rapportage hebben, zoals eerder aangegeven, betrekking op de periode tussen 1 januari 2015 en 31 december 2015.

Geanalyseerd worden het verzuimpercentage (VP2), de verzuimfrequentie, de gemiddelde verzuimduur (VD2) en het nulverzuim (nulverzuim is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd in de verslagperiode) die zijn berekend over alle verzuim t/m 12 maanden. Deze gegevens worden gehanteerd bij de vergelijking binnen de sector en met andere sectoren.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkelingen weer van de verzuimgegevens over de afgelopen drie jaren. Het verzuimpercentage 2 is licht gedaald ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode over 2014. De verzuimfrequentie en het nulverzuim verbeteren eveneens. De verzuimduur 2 loopt wel op ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode. De mutaties in verzuimfrequentie en verzuimduur in deze rapportageperiode ontstaan mede doordat het proces van de verzuimrapportage is verfijnd. Aan de verbetering van de verzuimfrequentie en het oplopen van de verzuimduur ligt dus niet enkel de verandering van de aard van het verzuim ten grondslag.

Tabel 2

	juni 2013	ultimo 2013	juni 2014	ultimo 2014	juni 2015	ultimo 2015
Verzuimpercentage 2	5,00%	4,79%	4,63%	4,82%	5,01%	4,79%
Verzuimfrequentie	1,6	1,5	1,3	1,4	1,4	1,0
Verzuimduur 2	15,5	16,3	17,2	16,3	16,2	17,8
Nulverzuim	45,29%	46,98%	50,10%	49,17%	47,39%	49,65%

Toelichting tabel 2. Voor elk rapportagejaar zijn juni en december als eindpunt genomen. De vermelde gegevens zijn gebaseerd op de voorafgaande twaalf maanden.

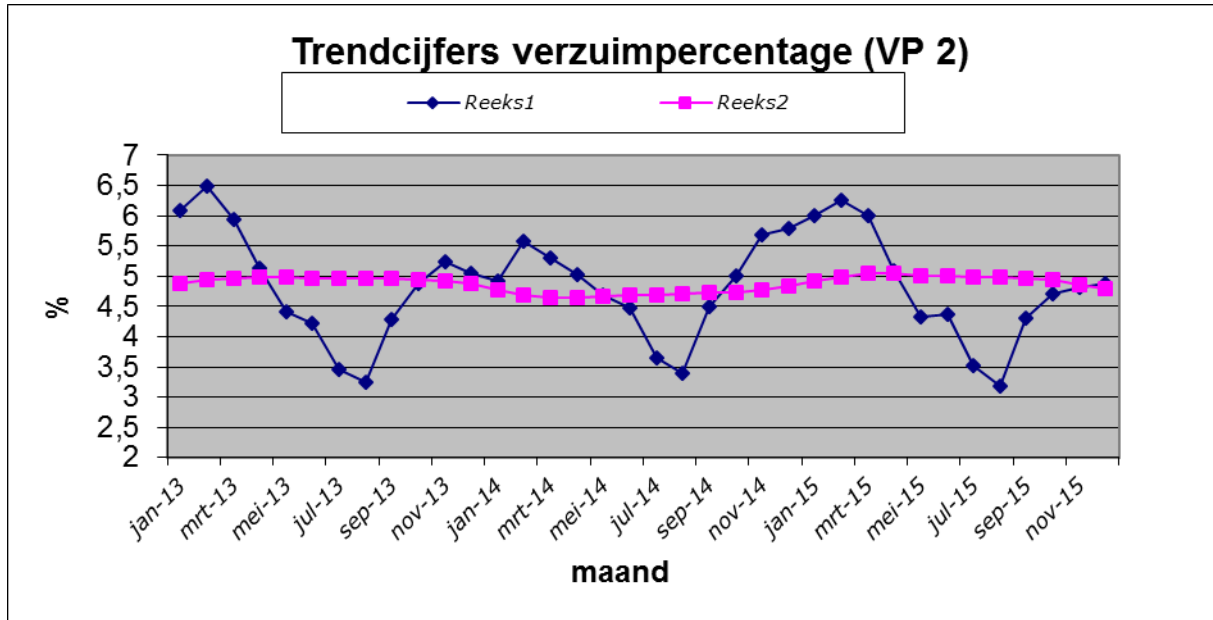
In tabel 3 volgen we de verzuimgegevens binnen de personeelscategorieën Ondersteunend en Beheerspersoneel (OBP) en Onderwijzend Personeel (OP). Te zien valt dat de verzuimfrequentie en verzuimpercentage 2 voor beide groepen zijn verbeterd ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode over 2014. Bij de verzuimfrequentie moet wederom vermeld worden dat de verbetering mede wordt veroorzaakt door een verfijning in de rapportagemethodiek. Op basis van deze cijfers kan gesteld worden dat het ondersteunend en beheerspersoneel gemiddeld vaker verzuimd dan het onderwijzend personeel.

Tabel 3

	VP2 ultimo 2014	VF ultimo 2014	VP2 jun-15	VF jun-15	VP2 ultimo 2015	VF ultimo 2015
OBP	4,99	1,45	5,21	1,52	4,98	1,07
OP	4,6	1,22	4,73	1,31	4,54	0,98

OBP= Ondersteunend en Beheerspersoneel, OP= Onderwijzend Personeel

In grafiek 1 is het gemiddelde verzuimpercentage 2 per maand weergegeven (reeks 1). Daarnaast is een trendlijn getekend. Deze is ontstaan door bij iedere maand het verzuimpercentage 2 van de daaraan voorafgaande 12 maanden weer te geven. Dit voortschrijdend gemiddelde (reeks 2) geeft een goed beeld van de ontwikkeling van het ziekteverzuim, omdat dit niet wordt verstoord door (toevallige) pieken in ziekteverzuim of verzuimmeldingen, bijvoorbeeld tijdens de zomervakantie. De laatste ontwikkelingen laten zien dat in 2015 het gemiddelde rond de 5% blijft hangen.

Grafiek 1

3.2 Kosten van het verzuim

In deze verslagperiode is een bedrag van iets meer dan € 127,7 miljoen uitgegeven aan verzuimkosten. Hiervan komt ruim € 7 miljoen voor rekening van het langdurend verzuim (langer dan 1 jaar) en ongeveer € 120 miljoen voor het verzuim in het eerste ziektejaar. Bij de kostenberekening is gebruik gemaakt van het verzuimpercentage en de gegevens over de gemiddelde personeelslast (GPL) per FTE op jaarbasis (gemiddeld brutoloon jaarbasis + eindejaarsuitkering + vakantietoeslag + salaris opslag)¹. Het resultaat hiervan wordt geëxtrapoleerd naar totaal aantal FTE in de sector. Bij de kostenberekening worden eventuele bijkomende kosten voor vervanging niet meegenomen in de calculatie.

3.3 Verzuimdiagnose Mbo-sector

Door een relatie te leggen tussen de verzuimfrequentie en het verzuimpercentage is een verzuimdiagnose van de Mbo-sector gemaakt dat in onderstaand verzuimvenster is weergegeven. In dit verzuimvenster (grafiek 2) is tevens te zien hoe individuele instellingen zich verhouden op basis van het **streefcijfer** welke bestaat uit een verzuimpercentage van 5% en de verzuimfrequentie van 1,3. Elke instelling is middels een cijfer weergegeven. Per kwadrant is zichtbaar waaraan instellingen aandacht zouden moeten besteden om uiteindelijk het verzuim te reduceren.

¹ Bron: bestand personeelsgegevens sector mbo, oktober 2013 MBO Raad

hoog kort
en laag
lang
verzuim

hoog kort
en hoog
lang
verzuim

						VF						
						≥ 1,95			43			
						<1,9						
						<1,85						
						<1,8						
						<1,75						
						<1,7						
						<1,65						
						<1,6						
						<1,55						
				42		<1,5						
		20			38	<1,45		30		22		
						<1,4						
						<1,35	54+61					
≤2,5	<3	<3,5	<4	<4,5	<5	5	<5,5	<6	<6,5	<7	<7,5	≥ 7,5
		10	32		47	<1,3		2				
				49	19	<1,25						
		8			17	<1,20				51		
		41	9	63	6	<1,15	5					
			35		53	<1,1						
					37	<1,05	28+33 +64		36			
				18	50	<1	3+12+ 27					
			15	25+31 +59	16	<0,95	4	40				
			60	65	56	<0,9						
				23+34	26	<0,85						
	1					<0,8	66	13	58			
		7				<0,75						
						≤ 0,7						

laag kort en
laag lang
verzuim

laag kort en
hoog lang
verzuim

Grafiek 2

In totaal hebben 20 van de 52 (39%) instellingen een verzuimpercentage 2 dat hoger ligt dan het streefcijfer van 5%. In de vorige verslagperiode over 2014 lagen er 20 van de 53 (38%) instellingen boven het streefcijfer. Het aantal instellingen met zowel een hoge meldingsfrequentie als een hoog verzuimpercentage is 5. Het percentage instellingen met een verzuimfrequentie die hoger is dan het streefcijfer van 1,3 is gedaald van 45% naar 15% ten opzichte van de vorige verslagperiode.

3.4 Verzuimcijfers andere bedrijfstakken

Over geheel 2015 was het ziekteverzuim (VP1) van Nederlandse werknemers iets gestegen ten opzichte van het ziekteverzuim over geheel 2014, namelijk van 3,8% naar 3,9% (Bron: CBS). Hierbij moet vermeld worden dat de cijfers over 2015 nog voorlopig zijn. Het MBO-sectorgemiddelde van VP1 over 2015 ligt hier boven met 5,23%. De bedrijfstak onderwijs heeft in 2015 het twee na hoogste verzuim van Nederland met een gemiddelde van 4,9%. Enkel de sectoren Openbaar bestuur & overheidsdiensten en Gezondheids- en welzijnszorg hebben een hoger verzuimpercentage (Bron: CBS).

3.5 Inzoomen op verzuim 55+

Een leeftijdsgroep die nadere aandacht behoeft in het kader van verzuim is de totale (OP + OBP) groep van 55 tot 65 jaar. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste verzuimgegevens over een tijdsbestek van drie jaar.

Tabel 4

	2013		Medio 2014		2014		Medio 2015		2015	
maten	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector
VP1	7,00	5,13	6,80	5,03	7,10	5,18	7,35	5,38	7,26	5,23
VP2	6,43	4,79	6,20	4,63	6,44	4,82	6,70	5,01	6,50	4,79
VF	1,65	1,54	1,40	1,33	1,39	1,35	1,52	1,43	1,04	1,03
VD1	23,26	17,12	24,07	17,91	23,17	17,17	21,41	16,47	24,28	18,19
o-verzuim	59,52	46,98	38,64	50,10	32,53	49,17	32,67	47,39	30,06	49,65

De groep 55+ heeft een beduidend hoger verzuimpercentage ten opzichte van de sector. De 55+'ers scoren op bijna alle andere verzuimindicatoren ook slechter dan de sector. In de rapportage over 2015 is het verschil bij het verzuimpercentage 2 tussen 55+'ers en de sector groter in vergelijking met 2014. Bij de 55+'ers neemt het verzuimpercentage 2 juist toe, terwijl het percentage voor de gehele sector juist iets is afgenomen. Het nulverzuim bij de 55+'ers lijkt vanaf 2013 drastisch te zijn teruggelopen ten opzichte van de voorgaande periode. Het teruglopen wordt mede veroorzaakt door een registratie effect. Bij controle van de berekeningswijze is geconcludeerd dat het nulverzuim voor de leeftijdsgroepen op een dergelijk manier werd berekend dat er bij vergelijking van de resultaten mogelijk verwarring kan ontstaan. Vanaf medio 2014 is de berekeningswijze aangepast, waardoor er een lager getal ontstaat dan de voorgaande rapportageperiodes.

4. Samenvatting

In 2015 neemt het verzuimpercentage 2 iets af te opzichte van 2014. De verzuimfrequentie en het nulverzuim verbeteren eveneens ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode. Daar tegenover staat dat de verzuimduur is gestegen ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode. De stijging van de verzuimduur en de daling van de verzuimfrequentie wordt mede veroorzaakt door een aanpassing van de berekeningswijze van de verzuimrapportage, opgesteld door Mercedes.

Met een gemiddelde waarde van 4,79% ligt het verzuimpercentage 2 onder de doelstelling van 5,0%. De verzuimfrequentie ligt op 1,03, waarmee de frequentie lager is dan de streefwaarde. De verzuimduur 2 stijgt in deze periode naar een waarde van 18,19. Dit is boven de streefwaarde. Het nulverzuim is iets gestegen van 2014 naar 2015, met waarde van 49,17% naar 49,65%. Dit betekent dat in de laatste rapportage er naar verhouding minder medewerkers van de totale populatie verzuimd hebben in de vergelijking met de voorgaande rapportageperiode.

Eén van de belangrijkste doelstellingen van het Arboplusconvenant onderwijs, sector BVE was het reduceren van het (ziekte)verzuim in deze sector. Het streven voor deze rapportageperiode is de behaalde resultaten te behouden.

- Het verzuimpercentage 2 is 4,79%, hiermee onder de doelstelling van 5%.
- De verzuimfrequentie is 1,03 keer per medewerker en ligt onder de doelstelling van 1,3.
- De verzuimduur 2 van 18,19 dagen ligt boven de doelstelling van 15 dagen.

Twee doelstelling zijn in deze rapportageperiode behaald.

Bijlage: De standaard rekenregels voor verzuimmaten

Alle instellingen gebruiken de volgende vijf inputgegevens voor een adequate verzuimregistratie:

- Identificatie van het verzuimgeval.
- Aanvangsdatum van het verzuimgeval.
- Hersteldatum van het verzuimgeval.
- Wel of geen zwangerschapsverlof.
- Percentage van het partieel verzuim.

In de Toolkit wordt uitgegaan van de volgende verzuimmaten (outputgegevens):

- Verzuimpercentage (VP) (deel van de werktijd verloren wegens verzuim).
- 12-maands voortschrijdend gemiddelde.
- Gemiddelde verzuimfrequentie per persoon op jaarbasis (VF) (gemiddelde aantal verzuimmeldingen per werknemer).
- Gemiddelde verzuimduur per verzuimgeval op jaarbasis (VD) (hoeveel dagen per geval is verzuimd).
- Het percentage nulverzuim.
- Streefcijfers.

Voor de berekening van het verzuimpercentage worden de volgende regels toegepast:

- Gedeeltelijk verzuim wordt naar rato meegerekend.
- Verzuim van parttimers wordt naar rato van de aanstellingsomvang meegewogen in de gemiddelden.
- Therapeutisch werken wordt als volledig verzuim meegerekend.
- Zwangerschap wordt niet meegerekend.
- Verzuim dat de duur van 365 dagen overschrijdt, wordt in een apart percentage weergegeven.

Bijlage: Inhoud rekenregels**Verzuimpercentage**

Percentage FTE wat niet gewerkt wordt door de medewerkers van de instelling als gevolg van ziekte.

Berekeningswijze

Zowel de FTE, FTE ziek als FTE BAPO wordt gewogen en gemiddeld per maand berekend op basis van het aantal kalenderdagen.

Een FTE van 1,0 welke actief is geweest van 1-1-2013 tot en met 10-1-2013, wordt berekend als $10/31 * 1,0 = 0,3226$. Nadat de FTE, FTE ziek en FTE BAPO op deze manier gewogen zijn, dan is de berekening van het verzuimpercentage;

FTE ziek / (FTE - FTE BAPO)

Verzuimfrequentie

Aantal keer dat een medewerker van een instelling zich gemiddeld ziek meldt per jaar

Berekeningswijze

Het aantal ziekmeldingen binnen de gerapporteerde periode wordt geteld. Als ziekmelding telt een ziekteregel mee waarvoor geen ziekteregel direct voorafgaand is geweest.

Een medewerker, die ziek is geweest van 1-1 tot en met 10-1 en vervolgens weer van 11-1 tot en met 20-1, telt als 1 ziekmelding per 1-1 mee. De melding per 11-1 wordt als voortzetting gezien van het eerder ziektegeval. Wanneer er 1 kalenderdag tussen de beide ziektegevallen zit dan telt de tweede melding ook als melding mee. Berekening van verzuimfrequentie wordt dan;

$((\text{Aantal ziekmeldingen} / \text{gemiddeld aantal medewerkers}) / \text{aantal maanden in rapportage periode}) * 12$

Gemiddeld aantal medewerkers wordt bepaald door per maand aantal personeelsnummers te tellen. Daarna wordt het aantal medewerkers per maand bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal maanden in de rapportage.

Gemiddelde verzuimduur

Gemiddeld aantal dagen dat een medewerker ziek is, vanaf de eerste dag van ziekmelding tot en met herstel.

Berekeningswijze

Op het moment dat een medewerker zich hersteld meldt, wordt bepaald hoeveel kalenderdagen de medewerker in totaal ziek is geweest. Bij het bepalen van een herstelmelding wordt dezelfde systematiek gebruikt als bij bepalen van een ziekmelding. Bij de medewerker, die ziek is geweest van 1-1 tot en met 10-1 en vervolgens weer van 11-1 tot en met 20-1, telt 20-1 als herstelmelding mee. 10-1 wordt niet als herstelmelding gezien. Bij bepaling van de duur wordt ook naar voorgaande aansluitende ziektegevallen gekeken. In het bovenstaande voorbeeld telt voor deze medewerker per 20-1 20 dagen verzuimduur mee. Berekening wordt dan;

Aantal dagen verzuim / aantal herstelmeldingen

Zoals eerder gesteld wordt verzuimduur gerapporteerd in de periode wanneer herstelmelding plaats vindt. Een ziektegeval van 1-1 tot en met 2-2 telt mee voor 33 dagen in februari. Dan heeft immers de herstelmelding plaatsgevonden. In januari telt dit verzuim voor bepaling van de verzuimduur niet mee.

Percentage nul verzuim

Percentage medewerkers welke in de rapportageperiode niet ziek is geweest.

Berekeningswijze

Aantal medewerkers dat niet ziek is geweest / totaal aantal medewerkers

Bij de berekening van dit kengetal wordt het totaal aantal medewerkers geteld. Ieder personeelsnummer wat voorkomt in de gegevens telt 1 maal mee.

Verzuimpercentage 2

Idem aan verzuimpercentage, waarbij verzuim wat langer dat 1 jaar duurt als beëindigd wordt beschouwd.

Gemiddelde verzuimduur 2

Idem aan gemiddelde verzuimduur, waarbij een ziektegeval op het moment dat een medewerker 1 jaar ziek als herstelmelding met bijbehorende verzuimduur berekening telt.